

Handläggare:
Annika Feychting tel 508 264 91
Avdelningen för Strategisk Trafikplanering

2004-08-20

Dnr 04-321-1862:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Skrivelse om inrättande av bilpooler i alla stadsdelsnämndsområden
från Jan Valeskog (s), Ann-Marie Strömberg (v) och Per Bolund
(mp)**

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden beslutar att godkänna kontorets redovisning.

Olle Zetterberg

Monica Hildingson

SAMMANFATTNING

Jan Valeskog (s), Ann-Marie Strömberg (v) och Per Bolund (mp) har i skrivelse begärt att gatu- och fastighetskontoret i samarbete med stadsdelsnämnderna tar fram en redovisning av situationen för bilpooler i stadsdelsnämndsområdena. Kontoret ska sedan återkomma till nämnden med förslag på hur inrättandet av bilpooler i stadsdelsnämndsområdena ska genomföras.

I Stockholm finns idag ca 75 bilpoolsbilar, varav 50 är tillgängliga för hushåll och företag och 25 bilar finns i interna pooler i Stockholms stads förvaltningar eller bolag.

Kontoret har tagit fram en ansökan till Stockholms miljömiljard om inrättande av ett mobilitetscentrum med tre delprojekt i en första etapp. Ett av de tre delprojekten i ansökan innebär att öka antalet bilpoolsmedlemmar i Stockholm. Ansökan för de tre delprojekten finns även med i stadens ansökan till Klimp. Denna ansökan tillstyrktes av kommunstyrelsen i våras.

Bilaga: Skrivelse om inrättande av bilpooler i alla stadsdelsnämndsområden, Jan Valeskog (s), Ann-Marie Strömberg (v) och Per Bolund (mp)

Det är slutligen Naturvårdsverket som i november beslutar om vilka projekt som beviljas pengar.

En strategi för staden kommer att tas fram inom projekt Bilpool. Strategin kommer att innefatta mål för bilpoolstillväxten i staden som helhet, stadens egen användning av bilpoolsbilar, stimulans genom försörjning av parkeringsplatser, eventuell rabattering av parkeringsplatser och bilpoolens roll i parkeringspolitiken, markanvändning och i samhällsplanering. Redan nu vet vi genom erfarenhet av den bilpools lansering som bedrivits och av internationella erfarenheter, att den bästa strategin är att i första hand stimulera de befintliga bilpoolerna att växa. Bilpooler med fler bilar ger större flexibilitet och bekvämlighet för medlemmarna och är ekonomiskt mer bärkraftiga. När bilpoolen når en viss storlek inom ett område kan den växa av sig själv, så som nu har börjat ske i Hammarby sjöstad. Vidare bör i första hand marknadsföring och etablering ske i innerstaden.

Projektet Bilpools mål är rekrytera fler bilpoolsanvändare, utveckla nuvarande bilpoolslösningar och förbättra bilpoolernas funktion genom t.ex. utveckling av smart-card m.m. Samarbete kommer att sökas med SL om bl.a. detta. Antalet bilpoolsanvändare ska vid slutet av projektperioden ha ökat med 50 procent. Gatu- och fastighetskontoret driver projektet i samarbete med intresserade stadsdelsförvaltningar och miljöförvaltningen. Samarbete söks också med regionala aktörer. Under förutsättning att vi får positivt beslut om finansiering från Stockholms miljömiljard och Klimp kan arbetet starta direkt efter sådant besked.

UTLÅTANDE

Skrivelsen

Jan Valeskog (s), Ann-Marie Strömberg (v) och Per Bolund (mp) har i skrivelse begärt att gatu- och fastighetskontoret i samarbete med stadsdelsnämnderna tar fram en redovisning av situationen för bilpooler i stadsdelsnämndsområdena och återkommer till nämnden med förslag på hur inrättandet av bilpooler i stadsdelsnämndsområdena ska genomföras.

Kontorets redovisning

Bakgrund

Bilpool, eller bildelning, är en företeelse som kan betecknas som en utvecklad variant av traditionell biluthyrning. Enkelt uttryckt kan man definiera bildelning som korttidsuthyrning av bilar ned till en timme, där förarna bokar och administrerar bilanvändningen genom självbetjäning. Bilens uppställningsplats är placerad i kvarteret, nära kunderna. Förare får tillgång till bilpooler via kommersiellt drivna bilpooler, bilkooperativ eller via pooler som drivs och administreras av arbetsgivaren.

Internationellt har bildelning blivit mycket framgångsrikt, och antalet medlemmar och fordon ökar snabbt. I Schweiz ingår mer än 58 000 medlemmar i ett rikstäckande, kommersiellt system med ca 1 700 fordon. Även i Tyskland ökar användningen snabbt, bl.a. placeras poolbilar ut på flera viktiga knutpunkter för kollektivtrafiken. I båda dessa länder har man bedömt den långsiktiga potentialen till knappt 10 procent av befolkningen. I Sverige uppskattas 870 000 hushåll vara intresserade av att bli medlemmar i bilpooler, varav merparten i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Följande fördelar finns med bildelning:

- Den årliga körsträckan med bil minskar i genomsnitt med 30 procent för kunder i bilpool. Därmed minskar också utsläppen av växthusgaser och miljö- och hälsofarliga ämnen. T.ex. leder en bilpoolsbil som ersätter en egen bil till minskade koldioxidutsläpp, ca 400 kg per medlem eller 7 ton per poolbil. Detta bygger på undersökningar som gjorts i Tyskland där det finns betydligt fler bilpooler än i Sverige.
- Undersökningar visar att kunder i bilpool ökar användningen av kollektiva färdmedel med mellan 10-50 procent efter inträde i bilpoolen. Bilpool bidrar således till att stärka kollektivtrafikens konkurrenskraft.
- Genom bilpool ges ekonomiskt svaga hushåll ökad tillgänglighet till bilar med hög standard vad gäller säkerhet och miljö. Det är ekonomiskt fördelaktigt för alla privatpersoner.
- En poolbil frigör i genomsnitt fyra bilplatser och bidrar på så sätt med minskad trängsel och ökad tillgänglighet till parkeringsplatser. På lång sikt kan bilpooler bidra till att minska behovet av parkeringsplatser i tätorter med 10 procent.

Bilpooler i Stockholm

I Stockholm finns idag ca 75 bilpoolsbilar varav 50 är tillgängliga för hushåll och företag och 25 finns i interna pooler i Stockholms stads förvaltningar eller bolag. I Hammarby sjöstad är etableringen så tät att tillväxten sker automatiskt. Cirka 10 procent av hushållen är med, vilket innebär att 200 hushåll har tillgång till 16 bilar. I övriga innerstaden är etableringen starkast på Södermalm med 10 bilar och på Kungsholmen med fyra bilar. På Östermalm finns det en bil på Gärdet och på Norrmalm finns sedan i sommar två bilar vid stadsbiblioteket. I stadsdelen Skarpnäck finns tre bilkooperativ med två till fyra bilar vardera. I Minneberg finns en bil, i Hägersten två bilar, i Gubbängen en bil, i Gröndal en bil och i Hässelby en bil. I Kista är en poolbil på väg att bli etablerad, liksom i Bromsten och Bredäng. Stockholms stad har också själv en bilpool med 25 bilar placerade i olika kommunala förvaltningar och bolag för internt nyttjande (se nedan om MOSES).

Vägverket bedriver tillsammans med fem kommuner i Stockholms län samt några stadsdelförvaltningar i staden projektet ”Samverkan för hållbart resande”. Även gatu- och fastighetskontoret deltar i projektet. Inom ramen för projektet bedrivs delprojektet Bilpools lansering. Syftet med projektet är att stimulera etablering av bilpooler. Projektet samarbetar med både kommersiella och kooperativa bilpooler i regionen. Marknadsföringen av bilpooler riktas mot hushåll, näringsliv och kommunala förvaltningar.

Stockholms stad har tillsammans med sju andra städer i Europa (Bremen, London, Palermo, Turin, Genua, Bryssel och Prag) utvecklat och demonstrerat samutnyttjande av personbilar inom ramen för projektet MOSES (Mobility Services for Urban Sustainability). Projektet i Stockholm bedrivs av miljöförvaltningen. Bilpool har bildats för samutnyttjande av stadens tjänstebilar, bl.a. finns det poolbilar på gatu- och fastighetskontoret. I Stockholm har ett enkelt bokningssystem för fordon utvecklats som gör att stadens förvaltningar och bolag kan samutnyttja sina bilar bättre. Vidare har samarbete sökts med bland annat taxi, SL och SJ för att införa ett resekort,

ett så kallat smart card, som gäller både som bilpoolskort/nyckel, taxikort och kollektivtrafikkort.

Stadens bilpoolsbilar ska så långt det är möjligt vara miljöbilar (el, etanol eller biogas). Införandet av ett smart bokningssystem stimulerar en effektivare användning av fordonen, dvs ökar samutnyttjandet vilket i förlängningen kan leda till färre fordon och ett minskat parkeringsplatsbehov totalt sett. Dessa insatser leder på sikt till minskade kostnader och lägre miljöbelastning. Projektet (MOSES) går nu mot sitt slut och kommer att avslutas den sista oktober 2004.

Det är nu viktigt att lyfta fram bilpoolerna som ett bra alternativ för hushåll, kommunala förvaltningar och företagens anställda. Kollektivtrafik, gång eller cykel fungerar som bas i vardagsresandet och bilpoolen som alternativ till egen bil. Ett väl utbyggt nät av bilpoolsbilar och en framtida samordning mellan bilpooler och kollektivtrafik ger möjligheter för fler hushåll att kombinera kollektivtrafik med bilpoolsbil, i stället för att öka resandet med egen bil.

Ansökan till Stockholms miljömiljard och Klimp (Naturvårdsverkets Klimatinvesteringsbidrag)

Kontoret har tagit fram en ansökan till Stockholms miljömiljard om inrättande av ett mobilitetscentrum med tre delprojekt i en första etapp. Ett av de tre delprojekten i ansökan är ett projekt för att öka antalet bilpoolsmedlemmar. Ansökan skickades tillsammans med kontorets övriga ansökningar vidare av gatu- och fastighetsnämnden till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande. Kommunstyrelsen väntas fatta beslut om vilka projekt som beviljas pengar från miljömiljarden i oktober.

Ansökan för de tre delprojekten finns även med i stadens ansökan till Klimp. Denna ansökan tillstyrkte kommunstyrelsen i våras och Naturvårdsverket kommer nu att fatta beslut om vilka projekt som beviljas Klimp-pengar i mitten av november. En förutsättning för att Klimp-pengar ska beviljas är att projekten inte har startat. Det innebär att de tre delprojekten inte kan starta förrän tidigast i mitten av november.

Strategi för ökning av antalet bilpoolsbilar

Under projektperioden skall en strategi tas fram för staden. Strategin ska innefatta mål för bilpoolstillväxten i staden som helhet, stadens egen användning av bilpoolsbilar, stimulans genom försörjning av parkeringsplatser, eventuell rabattering av parkeringsplatser och bilpoolens roll i parkeringspolitiken, markanvändning och i samhällsplanering. Redan nu vet vi genom erfarenhet av den bilpools lansering som bedrivits och av internationella erfarenheter att den bästa strategin är att arbeta med tät etablering i centrala områden och i vissa utvalda perifera områden, snarare än en utspridd och gles etablering. Denna strategi baseras på användarens behov av hög service i form av hög tillgänglighet till fordon. Denna tillgänglighet kan lättare skapas med större volymer användare i ett mindre geografiskt område.

Utifrån detta bör i första hand de befintliga bilpoolerna stimuleras att växa inom sitt nuvarande område. Bilar sätts sedan ut i angränsande områden,

allteftersom nya användare rekryteras. Bilpooler med fler bilar ger större flexibilitet och bekvämlighet för medlemmarna och är ekonomiskt mer bärkraftiga. När bilpoolen når en viss storlek inom ett område kan den växa av sig själv så som nu har börjat ske i Hammarby sjöstad. Vidare bör i första hand marknadsföring och etablering ske i innerstaden. Där finns ett större intresse och både allmänhet och företagare ser nyttan tydligare. Det är en god strategi att ta de lätta segrarna, som kräver mindre insatser, först. När innerstadsbilpoolerna växt till sig så pass att bilpool är mer känt begrepp i Stockholm, kan det vara lämpligt att driva lanseringen i ytterstaden mer aktivt. Vissa områden i ytterstaden kan dock vara lämpliga att ta med redan i ett tidigare skede så som t.ex. Kista med sina tydliga trafikproblem.

Beskrivning av projekt Bilpool

Följande mål finns för projekt Bilpool:

- ? Stödja och verka för tillväxten av bilpooler som företeelse i staden, genom att rekrytera nya bilpoolsanvändare från hushåll, företag och kommunala förvaltningar och bolag. Detta ska framför allt ske i de områden där det idag redan finns bilpoolsbilar.
- ? Ta fram och förankra en kommunal strategi för stimulans av bilpooler . Se ovan.
- ? Vidareutveckla de nuvarande bilpoolslösningarna i syfte att få bättre tillgänglighet och effektivare utnyttjande av bilpoolsbilar.
- ? Få fram bilpoolsaktörer som klarar stora volymer av användare genom att förbereda och stödja bilkooperativen för kraftig tillväxt. Samgåendet och skapandet av fler större kooperativ underlättas, liksom driften, genom gemensamma avtal och upphandlingar av tjänster.
- ? Förbättra bilpoolernas funktion genom integrering av rabatter och smartcard-teknik, samordna flera bilpoolsoperatörer i större enheter som ger fler bilar att boka för brukaren.
- ? Verka för att ge parkeringsförmåner för bilpoolsbilar.
- ? På lång sikt delta i att skapa ett nationellt system för bilpool samt att delta i och påverka arbetet med klara regler kring förmånsbeskattning för tillgång till och användning av bilpoolsbil via arbetsgivaren.
- ? Målet är att under projektperioden nå samverkan med SL i ett gemensamt arbete kring kombinationen av bilpooler och kollektivtrafik. Det innebär i första hand en samverkan gällande marknadsföring. I en förlängning kan samverkan leda till lösningar med smartcard-teknik eller liknande.
- ? Effekten av arbetet med att öka medvetenheten om vad bilpooler innebär kommer inte synas på en gång. Målet är att det ska finnas 50 procent fler användare vid projektets slut, i december 2007.

Genomförande av projekt Bilpool

Gatu- och fastighetskontoret ansvarar för genomförande av projektet. En projektgrupp bildas med en projektledare från kontoret, projektmedlemmar från intresserade stadsdelsförvaltningar och miljöförvaltningen.

Verksamheten styrs av projektgruppen. Vid behov knyts referenspersoner från andra aktörer så som SL, regionala aktörer, bilpoolsoperatörer m.fl. till projektet.

Tidplan

Beslut om ansökan till miljömiljarden	Oktober
Uppbyggnad av Mobilitetscentrum	Oktober – december
Beslut om Klimp	Mitten av november
Uppbyggnad av bilpoolsprojektet	Mitten av november – januari 2005
Projektarbete	Januari 2005 – december 2007
Utvärdering	Årlig utvärdering av bilpoolsprojektet och kontinuerliga utvärderingar av utförda aktiviteter

SLUT